

RELAȚIA DINTRE IMAGINEA DE SINE A PĂRINȚILOR ȘI STILUL EDUCAȚIONAL

*Perjan Carolina, dr., conf. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

CZU: 159.923:37.018.1

Abstract

This article outlines an experimental research the purpose of which is to highlight the relationship between the self-image of the parents and their educational style. Also, the defective educational styles of parents are clarified and clasified based on the type of self-image (inadequate self-image and low self-esteem). The effects on the development of the preadolescent personality following the defective parental educational style are also analysed.

Key-words: self-image, preadolescent, educational style.

Aprecierile despre noi înșine sunt cu seamă influențate de anturajul psihosocial al fiecărei persoane. Primul grup din care facem parte, absolut involuntar, este familia. Anume ea este decisivă în definirea imaginii de sine, modul în care ne percepem propriile noastre caracteristici fizice, psihice, emoționale, cognitive care conturează „Eu-I” propriu.

I. Kon susține că imaginea de sine este individuală și specifică și, ca un fenomen integrator, implică un sistem de elemente cognitive, afective și comportamentale.

R. Burns definește conceptul imaginii de sine ca „totalitatea tuturor reprezentărilor omului despre el însuși, însoțit de evaluarea lor” [2, p. 334]. Acest lucru sugerează asemănarea imaginii de sine cu conceptul de atitudine, a cărei structură, include și componente cognitive, emoționale și evaluative.

C. Rogers susține că conceptul de imagine de sine este un mecanism intern, creat de gândirea reflectivă pe baza stimulului. Deja la stadiul inițial al formării sale, în jurul lui se grupează montaje evaluative și afective, oferindu-i calitatea de „bun” sau „rău”. Interiorizarea acestor momente evaluative se realizează sub influența culturii, a altor oameni, precum și propriului „eu”.

I. Racu susține că procesul de dezvoltare a imaginii de sine este destul de complex, care implică în sine un șir de etape, condiții, situații sociale de dezvoltare.

Ca, concluzie pot zice că: imaginea de sine este complexă, care se dezvoltă sub influența anturajului psihosocial și se reflectă în comportamentele persoanelor, relațiile lor cu cei din jur, dinamica succeselor și insucceselor, motivația etc.

Primul grup care are impact direct asupra formării și dezvoltării imaginii de sine a oricărei persoane este familia, anume aici se formează nucleul central al imaginii de sine.

În acest context de idei, am efectuat o cercetare pe un eșantion de 60 de părinți (mame), ce educă copii de vârstă preadolescentă, selectându-le în baza rezultatelor de la testul „Cercetarea Imaginii de sine”, Dembo-Rubenștein, modificare după P. V. Ianșina. În urma rezultatelor acestui test am format două grupe experimentale. Din primul grup experimental fac parte părinții cu imaginea de sine scăzută și al doilea grup experimental îl formează părinții cu imaginea de sine înaltă neadecvată. În continuare am aplicat testul „Analiza relațiilor familiale” (ARL), după Э.Г. Эйдемиллер, В.В. Юстицкис, cu scopul de a analiza procesul de educație în familie și stilurile educaționale. Prelucrarea statistică a datelor experimentale a fost efectuată prin Studens t-test.

Ca ipoteze de cercetare:

1. *Părinții cu imaginea de sine scăzută și cei cu imaginea de sine înaltă neadecvată aplică o educație defectă descendenților săi.*
2. *Formele de educație aplicate depind de tipul de imagine de sine a părinților.*

În figura de mai jos sunt prezentate datele privind repartizarea părinților în dependență de rezultatele testului la imaginea de sine. În eșantionul de cercetare au fost incluse 120 de mame, câte 60 de persoane în fiecare lot experimental.

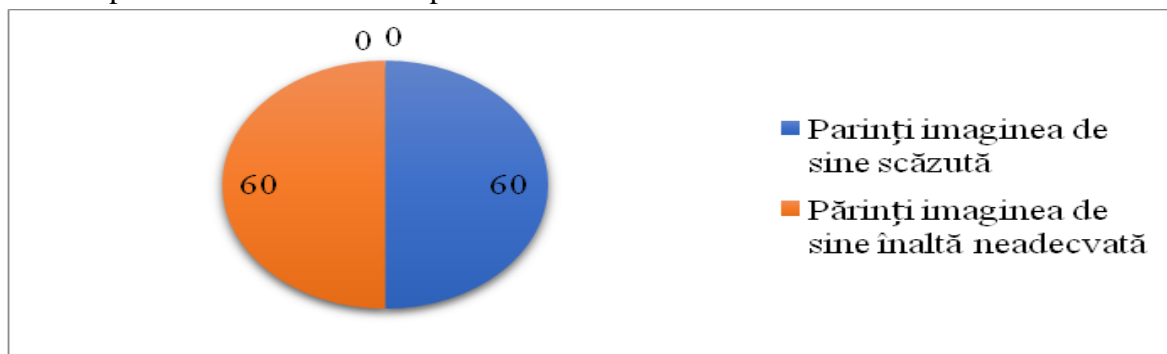

Fig.1. Repartizarea lotului experimental pe eșantioane de cercetare

Mai jos sunt prezentate rezultatele testului „Analiza relațiilor familiale”, la două eșantioane de cercetare.

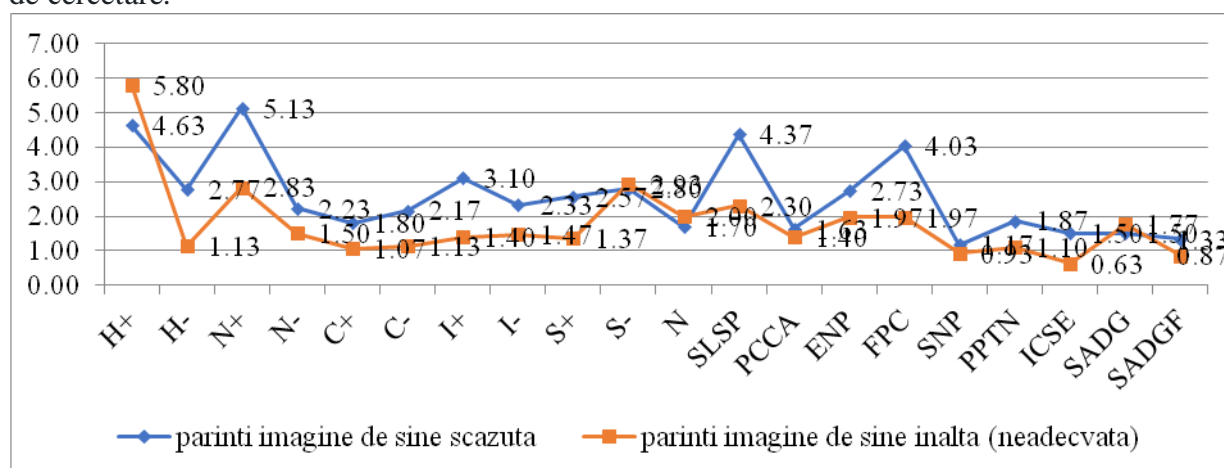

Fig. 2. Analiza relațiilor familiale

În urma prelucrării statistice a rezultatelor am obținut diferențe statistice semnificative la următoarele scale: Hiperprotecție pentru $t=-2,186$ și $p=0,033$, cu rezultate mai mari pentru părinții cu imaginea de sine scăzută; scala Hipoprotecție pentru $t=3,434$ și $p=0,001$, cu scoruri mai mari pentru mamele cu imaginea de sine înaltă neadecvată. La scala „nivelul satisfacerii necesităților copilului”, scoruri mai mari a obținut părintele cu imaginea de sine scăzută, pentru $t=3,919$ și $p=0,001$. La scala „cerințe-obligațiuni exagerate”, scoruri mai mari s-au evidențiat la mamele cu imaginea de sine scăzută, pentru $t= 2,323$ și $p= 0,024$; la scala „Insuficiența cerințelor – obligațiuni față de copil”, rezultate mai mari sunt evidențiate la mamele cu imaginea de sine scăzută, pentru $t=3,552$ și $p=0,001$, la scala „Sfera largită a sentimentelor părinților”, scoruri mai mari capătă mamele cu imaginea de sine scăzută, pentru $t=4,830$ și $p=0,001$; Scala Educarea neîncrezută a părintelui pentru $t=2,580$ și $p=0,012$ și scala „frica de a pierde copilul” pentru $t= 3,397$ și $p=0,001$ capătă scoruri mai mari la mamele cu imaginea de sine scăzută. La scalele „proiecția pe copil a propriilor trăsături nedorite” (pentru $t=2,116$ și $p=0,039$) și „orientarea

conflictului de cuplu în procesul de educație” (pentru $t=3,184$ și $p=0,002$), scoruri mai mari sunt la fel evidențiate la mamele cu imaginea de sine scăzută.

Din rezultatele prezentate pot concluziona că și mamele cu imaginea înaltă neadecvată, dar și cele cu imaginea de sine scăzută manifestă defecte educative în procesul de creștere și educare al preadolescenților. Formele de educație aplicate sunt diferite. Pentru mamele cu imaginea de sine înaltă neadecvată, preadolescentul se află la periferia atenției părintelui: „nu e timp pentru el”, „părintelui nu-i arde de el acum”. Copilul, deseori, cade din vederea părinților. La el se gândesc doar din când în când, când se întâmplă ceva serios din punctul de vedere al părintelui. De obicei așa mame lasă educația propriului copil pe alte persoane, sau pe copil.

Mamele cu imaginea de sine scăzută acordă copilului prea mult timp, atenție, puteri și educația copilului devine pentru părinte cel mai important lucru din viața lui. Părinții tind spre satisfacerea maximală și necritică a tuturor necesităților preadolescentului. Orice dorință a acestuia este o lege. Părinții inconștient proiectează asupra copiilor săi necesitățile nesatisfăcute mai devreme și caută metode de substituire din contul acțiunilor educative. Neîncredere în sine, ca părinte, frica de a face greșeli, părere exagerată despre „fragilitatea copilului”, bolile copilului etc. provoacă la mamele cu imaginea de sine scăzută un dezechilibru în ceea ce privește cerințe-obligațiuni față de preadolescent. Uneori, o „responsabilitate morală exagerată”, prin cerințele exagerate, care nu corespund cu posibilitățile copilului, ci, din contra, prezintă risc apariției traumelor psihice. Iar alteori, preadolescentul are obligațiuni limitate în familie și cu interdicții exagerate, ceea ce îi creează preadolescentului spațiu pentru dezvoltarea infantilismului. Educația defectă este provocată de tendința de implicare a preadolescentului în conflictul de cuplu, ceea ce duce la cerințe contradictorii din partea părinților și, ca rezultat, la preadolescent se poate dezvolta un dezechilibru comportamental, agresivitate, ostilitate, anxietate etc.

Efectele greșelilor educative își lasă amprenta asupra personalității preadolescenților, care, în continuare, își pot găsi reflectare în diferite frici, fobii, imagine de sine neadecvată, agresivitate, anxietate, conflictualitate, infantilitate, lipsă de responsabilități și obligațiuni și chiar accentuări de caracter. Pentru a preveni toate aceste efecte, este nevoie de a lucra cu părinții prin intermediul diferitor activități de intervenție psihologică, cu scopul de a corecta imaginea de sine a mamelor și, ca rezultat, vor fi schimbate stilurile educaționale defecte pe cele constructive.

BIBLIOGRAFIE

1. RACU, I. *Psihologia conștiinței de sine*. Ch: Tipografia UPS „I. Creangă”, 2005.
2. БЕРНС, Р. *Что такое Я – концепция*. Ред. Д.Я. РАЙГОРОДСКИЙ. Самара: Бахрах-М., 2003.
3. КОН, И. *В поисках себя: Личность и ее самосознание*. М.: Политиздат, 1984.
4. ЭЙДЕМИЛЕР, Э. *Методы семейной диагностики и психотерапии*. М.: „Фоллум”, 1996.